

BULLETIN

DEN NORDISKE INVESTERINGSBANK • DECEMBER 2003

Fødevarer
på fremmarch

NIB

Baltisk medlemskab af NIB

Matias Unskjold

NIB fremviser et godt resultat for årets første ti måneder. Man forventer, at denne positive udvikling fortsætter året ud. Det er lykkedes NIB at holde nye udlån på et tilfredsstillende niveau trods en generelt svag konjunktur. Det er NIBs opgave at arbejde for nordisk integration og internationalisering af nordisk erhvervsliv for at fremme en bæredygtig økonomisk udvikling. Der kan noteres fremgang på begge fronter.

Uden for Norden er miljøet og nærområdet i øst højt prioriteret i bankens virksomhed. NIB har de senere år været særlig aktiv i Baltikum, og låneengagementerne dér er i dag næsten 600 millioner euro.

Samarbejdet med Estland, Letland og Litauen er år for år blevet uddybet. I 2003 var den store begivenhed i NIB, at de nordiske statsministre i juni besluttede at tilbyde disse tre lande medlemskab af banken.

På statsministermødet i Oslo den 26. oktober 2003, hvor de baltiske regeringschefer mødtes med deres nordiske kolleger, blev de otte regeringschefer enige om de generelle betingelser for en udvidelse af NIB. De pålagde deres finans- og økonomiministre at forhandle sig frem til en mellemstatslig overenskomst om gennemførelse af baltisk medlemskab på lige vilkår. Medlemskab på lige vilkår indebærer, at Estland, Letland og Litauen bliver medlemmer af banken med samme rettigheder og forpligtelser, som er defineret i den nuværende overenskomst om NIB.

Finans- og økonomiministrene har nedsat et forhandlingsudvalg, som skal tage sig af denne opgave. En forudsætning for forhandlingerne er, at bankens finansielle grundstruktur bliver bevaret, da dette er et vigtigt kriterium for at bibeholde NIBs AAA/Aaa kreditværdighed, som er kernen i bankens virksomhedsidé. Finansministrene har sat sig som mål, at den nye overenskomst om NIB ligger færdig til underskrift

før årsskiftet. Det forventes, at den nationale ratificeringsproces bliver afsluttet i løbet af 2004, så den nye overenskomst kan træde i kraft i begyndelsen af 2005.

De baltiske lande har en førende position blandt transitionslandene i overgangen til åben markedsøkonomi. De sidste år har deres økonomier været Europas hurtigst voksende. De har store investeringsbehov, men mangel på kapital. Alle tre lande står nu på tærskelen til medlemskab af EU og Nato.

Til støtte for en fortsat positiv udvikling i Baltikum behøver man finansiering af infrastruktur og grænseoverskridende investeringer. Der kan NIB spille en vigtig rolle. Hele Østersøregionen har et stort potentiale som fremtidigt vækstområde. Et baltisk medlemskab af NIB vil fremme Østersøregionens udvikling, hvilket er af stor interesse for både Norden og Baltikum.

»Baltisk medlemskab af NIB vil fremme Østersøregionens udvikling.«

Et baltisk medlemskab af NIB bliver ikke bare en historisk milepæl for banken, men betyder i et større perspektiv, at den nordiske nærområdepolitik løftes op på et andet plan. Banken står over for en spændende opgave, når det baltiske

medlemskab bliver virkelighed. Dette vil selvfølgelig medføre visse forandringer i bankens virksomhed, både ind- og udadtil. Det er en udfordring, der kun kan ses som positiv.

Virksomheder og institutioner viser deres livskraft gennem evnen til at tilpasse sig og klare forandringer i deres omgivelser. Denne evne har NIB hidtil kunnet vise og vil også fortsat kunne vise i kraft af sin finansielle og institutionelle styrke, som bygger på personalets loyale engagement og ejernes stærke støtte.

Jón Sigurðsson
November 2003

HOVEDKONTOR

Fabiansgatan 34
PB 249
FIN-00171 Helsingfors
Finland
Telefon: +358 9 18 001
Telefax: +358 9 1800 210

ØVRIGE KONTORER

KØBENHAVN

Landgreven 4
1301 København K
Danmark
Telefon +45 33 14 42 42
Telefax +45 33 32 26 76

OSLO

Dronning Mauds gate 15
(hos Eksportfinans)
N-0119 Oslo
Norge
Telefon +47 2201 2201
Telefax +47 2201 2202

REYKJAVÍK

Kalkofnsvegur 1
(i Seðlabanki Íslands
bygning)
IS-150 Reykjavík
Island
Telefon +354 5 699 996
Telefax +354 5 629 982

STOCKHOLM

Kungsträdgårdsgatan 10
(Jernkontorets bygning)
S-111 47 Stockholm
Sverige
Telefon +46 8 5662 6590
Telefax +46 8 5662 6591

SINGAPORE

78 Shenton Way # 16-03
Singapore 079120
Telefon +65 6227 63 55
Telefax +65 6227 64 55

TEMA: FØDEVAREINDUSTRIEN S. 4-11

- 4 Maden er færdig!
- 7 Enzymer gør brødet bedre
- 10 Cerealia satser på ekspansion
- 12 Milliardemissioner blev en succes
- 14 Panorama
- 16 Ny vej færdig på rekordtid

10

- 18 NIB i Rusland: Rensningsanlæg færdiggøres
- 20 Mere end blot et kraftværk
- 22 Den Nordiske Finansgruppe
- 23 Aktuelt
- 26 Kort om NIB
- 27 Delårsrapport

14

BULLETIN

Bladet udkommer på dansk, engelsk, finsk og svensk.

I REDAKTIONEN

Jamima Löfström, chefredaktør
Linda Hintze, Tina Nyberg, Gunilla
Nyman, Paula Roselius

Oversættelse Bodil Stubkjær

Layout Lowe & Partners, Helsingfors

Tryk Erweko Painotuote Oy,
Helsingfors

UDGIVET AF

DEN NORDISKE INVESTERINGSBANK
Fabiansgatan 34
PB 249
FIN-00171 Helsingfors, Finland
Telefon: +358 9 18 001
Telefax: +358 9 1800 210
Internet: www.nib.int
E-mail: info@nib.int

MEDDEL VENLIGST

ADRESSEÆNDRINGER PÅ
telefax +358 9 612 1417

Forside
Kuvapörssi

Maden er færdig!

Vil du have en hotdog eller kebab med ris? Eller spiser du måske hellere karelsk gryderet, kinesisk wok-mad eller hvorfor ikke små spinatpandekager?

Færdigretterne tilhører en produktgruppe, som er klart voksende i Finland. Hertil bidrager bl.a. det stigende antal husstande, som kun består af én person, og efterkrigstidens store årgange, som inden for en nær fremtid går på pension og ønsker at bo hjemme så længe som muligt. Desuden ændrer familierne sine madvaner.

– I weekenden spiser vi godt, da køber vi ind, så vi selv kan tilberede maden. I hverdagen har familierne mindre og mindre tid til madlavning, og ofte spiser man slet ikke samtidig, konstaterer den finske fødevarerkoncern Atrias adm. dir. Seppo Paatelainen.

I Finland indgår i alt 250 forskellige retter i Atrias sortiment. Produktionsanlægget på 110 000 kvadratmeter i Nurmo leverer hver dag 500 ton fersk kød, fjerkræ og færdigretter til butikshylder og storkøkkener. Den 500 meter lange hovedbygning rummer hele produktionsprocessen fra slagtning til partering og fremstilling af færdige produkter. Til sidst går varerne til det højt automatiserede logistikcenter, hvor 40 000 plastikbakker bliver færdigpakket om dagen. Produktionsanlægget er et resultat af ændringerne i 1990'erne, da tolv fabrikker blev slået sammen til tre.

Mængdemæssigt er Atriakoncernen den største kødproducent i Norden. Derfor er kødet naturligt den vigtigste varegruppe for Atria. Færdigretterne udgør knap 10

procent af omsætningen, men er på trods af den lille andel en betydelig produktgruppe, som virksomheden investerer i.

Ifølge Paatelainen får man idéerne til nye produkter såvel internt som fra kunder, detailhandel og fra udlandet. Ud af koncernens omkring 3 900 ansatte har mere end tyve personer produktudvikling som hovedbeskæftigelse, men et meget større antal deltager i produktudviklingsprocessen som helhed. Der er tale om personale fra blandt andet produktion, salg og markedsføring, alt fra akademikere til kokke og økonomaer.

– Når alt kommer til alt, afsluttes processen jo med, at de her madkyndige tilbereder maden på komfuret, påpeger Paatelainen.

Hvad kan forbrugeren tænke sig at spise? Den store udfordring ligger i at vide dette, før forbrugeren selv ved det. Derfor er forbrugerundersøgelser det første skridt i alle større produktudviklingsprojekter.

– Hvis produktionen ikke er forbrugerorienteret, bliver den ingen succes, og livscyklusen bliver kort. På den anden side vil forbrugeren prøve nye retter og fornemme en levende og omvekslende færdigmadsektor. Det er sjældent, at et nyt produkt straks bliver en stor succes, forklarer Paatelainen. Det blev dog hambur-

geren, da den i sin tid dukkede op i de finske forretninger.

– Atria var den første, der producerede store mængder hamburgere til butikshylderne. Det var virkelig en succes. Snart var der fem til seks forskellige producenter, hvilket bevirkede, at produktionen blev delt. Sådan fungerer markedet for færdigmad – når nogen skaber en god produktgruppe, kommer konkurrenterne snart efter med små ændringer og forbedringer.

»Smagsprøver er en central del af produktudviklingen.«

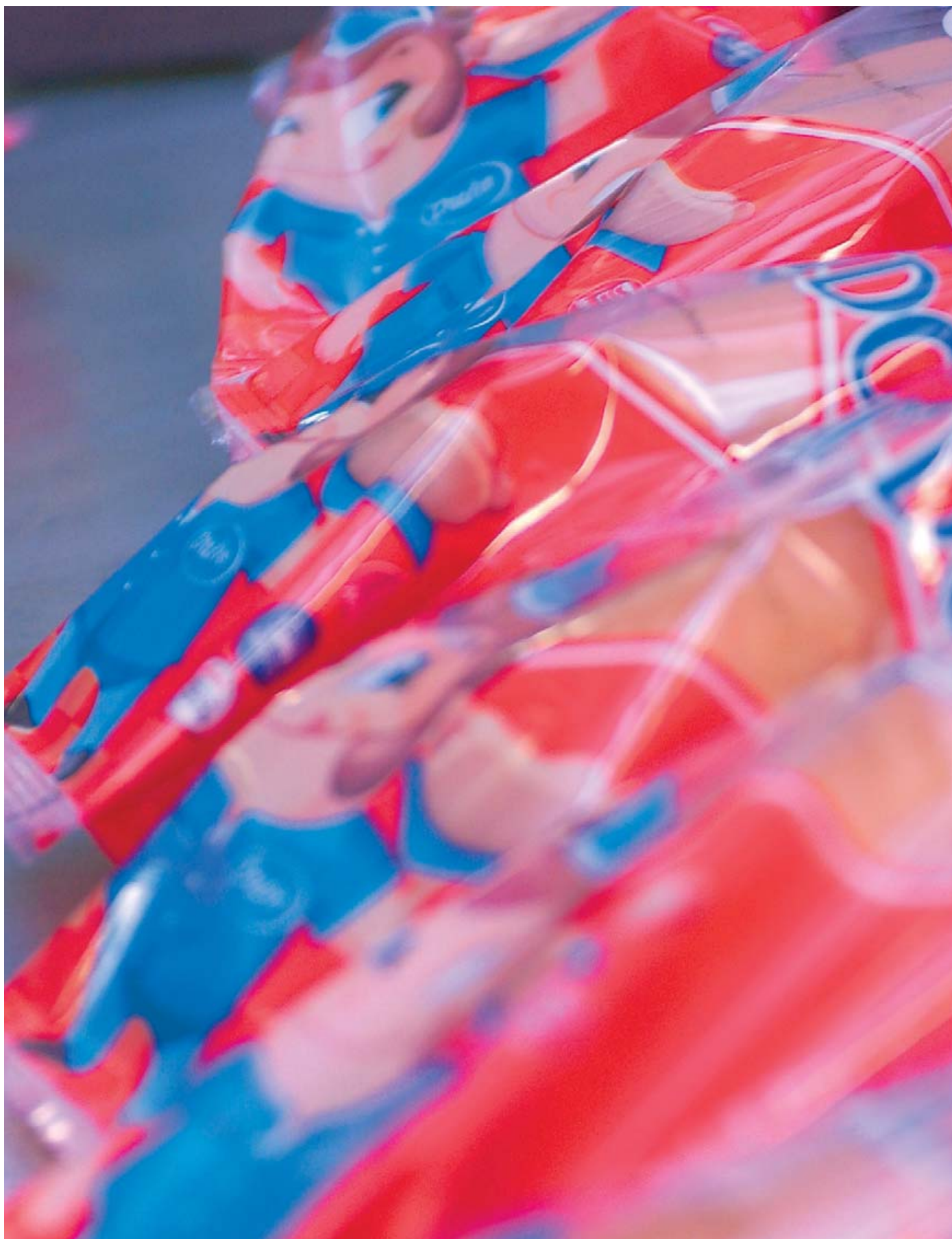
En vigtig del af produktudviklingen er at forny de produkter, som allerede findes. Forpakningerne bliver mere og mere praktiske at anvende, og desuden forbedrer de produkternes holdbarhed. I allerede kendte madretter reducerer man

både fedt og salt.

En central del af produktudviklingen er smagsprøver, som somme tider tilbydes på et livligt gadehjørne, men normalt bruger man testgrupper.

– I kvalitetsundersøgelserne benytter vi mere rutinerede mennesker, men idéen er nok den, at testpersonerne skal være ganske almindelige forbrugere, siger Paatelainen.

Inden for færdigmadsektoren er målgrupperne vigtige. Produkterne har meget forskellige brugergrupper, og madretternes mangfoldighed er stor. Derfor er pro-

duktionsserierne ofte små, hvilket ifølge Paatelainen er problematisk for markedsføringen.

– Der findes ingen nye produktgrupper, som giver økonomisk mulighed for store reklamekampagner i tv. Derfor er det afgørende, hvordan forbrugeren finder varen i forretningen.

Et af Atrias største virksomhedskøb var det svenske Lithells Ab. I sommeren 2002 udvidede Atria yderligere sin virksomhed i Sverige ved at købe Samfood & Co Ab's virksomhed. Gennem dette køb, hvor NIB deltog i finansieringen, har Atria nu også en fabrik i Malmö, hvor man fremstiller færdigretter. Men det er få varer, som kan fremstilles til både det finske og svenske marked. Derfor gennemføres produktudviklingen i begge lande uafhængig af hinanden, selv om samarbejdet ellers er tæt.

– De nationale forbrugsvaner er i alle lande meget dominerende. Gennem tiderne er fersk mad blevet produceret lokalt, og derfor har madkulturen udviklet sine egne baner. Hvis man vil sælge færdigretter i et andet land, gælder det om at lave mad, som svarer til madtraditionen der, og ikke forsøge at ændre på den, betoner Paatelainen.

Atria startede produktionen af færdigmad i 1950'erne, på samme tidspunkt som kvinderne i Finland i stadig højere grad begyndte at arbejde uden for hjemmet. Produktionen af færdigmad, såsom kødboller og kåldolmer, var dengang et håndværk, og mængderne var små. I 1960'erne gik man over til egentlige produktionslinier, og da voksede også produktionsmængden. Den traditionelle finske form for leverpostej "leverlådan" og ærtesuppen hører til Atrias ældste færdigretter. I dag fremstiller man dagligt 100 ton færdigretter på fabrikken i Nurmo, og mere end 350 af koncernens ansatte arbejder med færdigmad. ■

I logistikcentret bliver der dagligt pakket 40 000 plastikbakker.

Atria

Enzymer gør brødet bedre

– Der er uendelig mange muligheder, kun fantasien sætter grænser, siger Novozymes' pressechef Eva Louise Holm Petersen. Hun taler om enzymer og alle deres anvendelsesmuligheder i fødevareindustrien.

Novozymes

Der findes næppe noget område, hvor man ikke kan anvende enzymer, siger Ejner Bech Jensen, Novozymes' chef for forskning og udvikling.

Der findes enzymer overalt – i mennesker, dyr og planter. Enzymer er en slags proteiner, som findes i alle levende organismer. De står blandt andet for den organiske nedbrydningsproces, for eksempel af maden i mavesækken.

Den danske virksomhed Novozymes udvikler og producerer enzymer, som kan anvendes i industrielle processer og forbrugsvarer, i fremstillingen af juice, brød og øl eller i produkter som tandpasta og vaskemidler.

– Enzymer fremkalder kemiske reaktioner i naturen, og vi forsøger at finde de

reaktioner eller processer, som man kan anvende industrielt, siger Ejner Bech Jensen, Novozymes' chef for forskning og udvikling. Vi sælger vore produkter til næsten alle industrier. Der findes næppe noget område, hvor man ikke kan anvende enzymer.

Novozymes' kunder finder man overalt i verden, såvel inden for fødevareindustrien som papir- og papirmasseindustrien samt inden for tekstil- og dyrefoderindustrien. Lægemiddelindustrien er et vækstområde. Foruden enzymer producerer selvsagt også mikroorganismer, som kan

anvendes til rensning af kloaker og afløb.

– **Vore produkter** kan karakteriseres som miljøvenlige. Man kan erstatte traditionelle, skadelige kemikalier med enzymer ved farvning eller blegning af tekstiler, i vand- og spildevandsrensning samt i dyrefoder, hvor man takket være enzymerne til en vis grad kan undgå brugen af fosfater. Enzymerne i vaskemidler bevirker, at pletterne kan opløses i lavere vandtemperaturer. Enzymer og mikroorganismer er naturlige bestanddele og belaster ikke miljøet, fortæller Bech Jensen.

Fødevarerindustrien står for cirka en fjerdedel af Novozymes' salg og cirka en femtedel af selskabets omsætning.

På hvilken måde anvender man enzymer i fødevarer?

– Når man laver industribrød, for eksempel toastbrød eller burgerboller, er det en udfordring at få de rigtige egenskaber frem, fortæller Bech Jensen. Vi ønsker, at vort brød skal smage godt og have en passende hård skorpe, samtidig med at det skal være blødt indeni.

Bageriindustrien tilsætter normalt brøddejen forskellige kemiske tilsætningsstoffer for at gøre bageprocessen lettere at styre. Brødet skal hæve bedre og være let at ælte og bearbejde. En del af tilsætningsstofferne kan man erstatte med enzymer. Mængden af de enzymer, man skal bruge, er mindre end mængden af de traditionelle tilsætningsstoffer. Det betyder mindre lagerplads og lavere transportudgifter.

– Det er i forbrugerens interesse, at brødet smager bedre, og at brødets kvalitet bliver mere ensartet. Desuden kan brødet holde sig frisk i længere tid, fortsætter Bech Jensen.

Man kan også tilsætte enzymer på et tidligt tidspunkt i produktionsprocessen, for eksempel hvis man skal producere juice. Holm Petersen fortæller:

– Når man fremstiller appelsinjuice, skal man fjerne skrællen. Ved at behandle appelsinerne med enzymer får man skrællen til at løsne sig næsten af sig selv. Man behøver altså ikke skrælle appelsinerne manuelt. På denne måde kan man forenkle en besværlig arbejdsproces og effektivisere hele produktionsprocessen.

Man kan også anvende enzymer til at reducere eller ændre usunde transfetsyrer, som fremkommer, når man fremstiller margarine. Ost, vin og øl er altid blevet fremstillet ved hjælp af enzymer – uden at nogen har vidst det. I dag tilsætter man særlige enzymer for bedre at kunne styre for eksempel brygningsprocessen ved ølfremstilling.

Anvender I genteknologi?

–Ja, det gør vi, men vi anvender ikke menneskets gener. Vi bruger gener fra organismer, som producerer det enzym, vi kan anvende, for eksempel gener fra svampe og bakterier. Man kan fremstille en hel del enzymer uden genteknologi, således enzymerne i tandpasta. Der er etiske spørgsmål, som vi skal tage hensyn til, når vi arbejder med enzymer og mikroorganismer, for eksempel hvilken slags gener vi anvender. Vi er også ansvarlige for, at levende, genmodificerede mikroorganismer ikke slipper ud i naturen fra vore pro-

duktionsanlæg og påvirker miljøet, forklarer Holm Petersen.

Hvorfra tager man enzymerne?

– Der er enzymer overalt i naturen. Men det er ikke sådan, at det enzym, man anvender for at løsne appelsinskrællen, findes i appelsiner. Du ved ikke, hvad et enzym kan bruges til, før du tager det ind på laboratoriet og undersøger det. Der kan være anvendelige enzymer i en skov i troperne med ekstreme klimaforhold lige så vel som herude ved vores parkeringsplads, siger Holm Petersen. ■

USÆDVANLIG BIOTEKVIKTSOMHED

Novozymes blev selvstændigt år 2000, da Novo Nordisk A/S blev spaltet i to forskellige selskaber. Novo Nordisk, som blev grundlagt i 1920'erne, fokuserer nu på produktion af lægemidler, først og fremmest insulin, medens Novozymes fokuserer på enzymer og mikroorganismer. Af en bioteknologisk virksomhed at være er Novozymes en undtagelse på grund af sin lange historie og egenproduktion – de fleste selskaber inden for bioteknologien er få år gamle og beskæftiger sig udelukkende med forskning og udvikling.

NIBs lån på cirka 40 millioner US-dollars er ydet til Novozymes' forsknings- og udviklingsvirksomhed.

– Vi er meget forskningsorienterede – omkring tolv procent af vores omsætning går til FoU-relateret virksomhed, siger forskningschef Ejner Bech Jensen.

Novozymes' samlede markedsandel af fødevarerenszymer udgør cirka 35 procent. Man sælger først og fremmest enzymer til fødevarerindustrien i USA og Europa. Markedet for fødevarer ingredienser vokser med 2 til 3 procent, og man forventer, at tendensen fortsætter. Man regner med, at Novozymes' salg på lang sigt vil stige med cirka 10 til 15 procent.

Enzymer erstatter de traditionelle, kemiske tilsætningsstoffer i bageprocessen. Brødet hæver bedre, og kvaliteten bliver bedre og mere ensartet. ■

Ost, vin og øl er altid blevet fremstillet ved hjælp af enzymer – uden at nogen har vidst det, fortæller pressechef Eva Louise Holm Petersen.

Svensk fødevaregigant satser på ekspansion og stærke varemærker

Det svenske Cerealía er et selskab, som har klaret sig godt i den hårde konkurrence i fødevarebranchen. Virksomheden ekspanderer kraftigt i Nordeuropa og fører en aktiv opkøbs- og alliancepolitik. Man satser bevidst på stærke varemærker og følger nøje med i, hvilke trends forbrugerne er interesserede i.

Morgenmadsprodukterne oplever en renæssance. Grød er blevet in, også blandt unge forbrugere.

Cerealía udvikler, fremstiller og markedsfører kornbaserede fødevarer eller cerealier. Kunderne kan være alt lige fra bagerier og fødevarerindustrier til grossister, storkøkkener og detailhandel. I pro-

duktsortimentet indgår mel, gryn, mysli, pasta og brød. Måske er forbrugerne bedre kendt med varemærkerne Kungsörnen, Start, Skogaholm, AXA, Hatting, Regal, NordMills og HavneMøllerne end med selve navnet Cerealía.

Virksomheden, der har rødder tilbage til 1930'erne, har altid været ejet af landmænd. Dagens Cerealíakoncern er vokset gennem opkøb og præget af en alsidig virksomhed, som drives inden for tre strategiske sektorer: møllerivirksomheden Mills, konsumentprodukterne Foods og brødsektoren Bakeries. Sverige, Danmark og Norge er de største markeder. Nordeuropa er Cerealías hjemmemarked, men man eksporterer også til andre dele af verden.

– Vi står frem for alt stærkt, hvad angår mel og brød, hvor vi er førende på flere markeder, siger finansdirektør Lennart Sandberg. Det er vor ambition at kunne tilbyde kunderne gode og sundhedsmæssigt rigtige fødevarer under tillidsvækkende varemærker.

Startskuddet til internationaliseringen gik allerede i 80'erne i Danmark. Ekspansionen er fortsat, og erhvervelsen af Schulstad foråret 2003 var Cerealías hidtil største opkøb. Hermed styrkede selskabet yderligere sin position på det nordiske marked.

– Vore kunder er med tiden blevet mere nordiske. Det er vor strategi at blive en stærk nordisk aktør, som kan møde kundernes stigende krav på service og rigtige produkter, fortæller Sandberg.

Cerealía er blevet en vigtig aktør i en række lande omkring Østersøen og har i Baltikum blandt andet købt Letlands

største mølle. Også samarbejdet med Tysklands største møllerigruppe VK Mühlen, hvor man nu er blevet aktionær, er betydningsfuldt.

– Vi gennemgår nu sammen med tyskerne mulighederne for at videreudvikle samarbejdet i Polen.

Det seneste køb omfatter en gruppe virksomheder, som fremstiller og sælger vegetariske og økologiske helseprodukter.

– Allerede i dag har vi en stærk position blandt sundhedsbevidste forbrugere. Grøn og vegetarisk mad er et interessant og voksende marked, som er populært. Satsningen på grøn mad kompletterer desuden vort sortiment på en fin måde, siger selskabets ledelse.

Det er afgørende for Cerealía at være såvel lokalt som internationalt forankret. Det er ikke kun madtraditioner og opskrifterne, som er forskellige. Indpakningen og salgsteknikken skal også tilpasses de lokale markeder. Brød og mysli bliver ofte opfattet som basisfødevarer, men også der er traditionerne forskellige. Det, som kaldes ”svensk brødkultur”, er også forskelligt afhængig af, hvor i landet man befinder sig. Set i et nordisk perspektiv er der mange ligheder, men også forskelle. Samtidig bliver internationaliseringen stærkere, og interessen for at spise andre landes produkter øger desuden blandt forbrugerne.

– I for eksempel Ukraine og Rusland opfatter man Starts produkter som snacks eller mellemmåltider, som man køber i små forpackninger, medens vi i Sverige helst spiser mysli til morgenmad sammen med yoghurt eller ymer. I Sverige koger man

Cerealía arbejder blandt andet på at udvikle AXA, Start og Kungsörnen til tre stærke nordiske varemærker.

CEREALIA

- Forædler og sælger kornbaserede fødevarer.
- Er en international fødevarekoncern med ca. 5 700 ansatte.
- Driver virksomhed på omkring 70 produktionsanlæg og fra salgskontorer i blandt andet Sverige, Danmark, Norge, Finland, Tyskland, Polen, Letland, Ukraine, Storbritannien, USA, Spanien og Japan.
- Omsætter for omkring 9 milliarder svenske kroner.
- Er et datterselskab af Svenska Lantmännen, som ejes af 53 000 svenske landmænd.

Med et lån på 40 millioner euro deltager NIB i finansieringen af Cerealías køb af Schulstad AS's virksomhed. Schulstad er den dominerende bagerivirksomhed på det danske marked og blandt de største leverandører af frisk brød i Skandinavien.

havregrynene til grød, medens andre kulturer foretrækker rå gryn, siger informationschef Lotta Löwhagen Lundberg.

Dagens forbrugere er interesserede i miljø, sundhed og ernærings spørgsmål. De vil have fødevarer, som er nærende, sikre, gode og lette at tilberede. Folk bliver derfor mere og mere interesserede i lette og sunde produkter fremstillet uden unødvendige tilsætningsstoffer. På Cerealía forsker man blandt andet i kornprodukternes sundhedsfremmende egenskaber og kostens betydning for kroppens sundhed og udholdenhed. Et aktuelt projekt har som målsætning at vise, hvad man skal spise for at holde sig i vigør hele dagen. Forbindelsen mellem kost og præstationsevne er også vigtig for alle, der dyrker idræt. Projektet ”Uppladningen” (energiopladning) har fået stor succes med en informationspakke til idrætsfolk med fakta om, hvad man bør spise og drikke for at kunne præstere mere. ■

Milliardemissioner blev en succes

NIB finansierer sin långivning ved at optage lån og udstede obligationer på globale kapitalmarkeder. NIB har i det forløbne år foretaget sine største emissioner nogensinde.

I december 2002 gennemførte banken sin første benchmark-emission på 1 milliard US-dollar og i april 2003 den anden, ligeledes på 1 milliard US-dollar. Emissionerne blev registreret hos Securities and Exchange Commission (SEC) i USA.

Hvorfor valgte NIB at gennemføre to store emissioner nu?

– Der er tre årsager, siger NIBs viceadministrerende direktør og chef for finansafdelingen Bo Heide-Ottosen. NIBs årlige finansieringsbehov er i løbet af de sidste år steget fra cirka 2,5 milliarder euro til omkring 3,5 milliarder euro. Sekundært ønsker banken at diversificere investorgrundlaget yderligere til bl.a. institutionelle investorer i bl.a. Nordamerika samt Mellemøsten. Desuden var tidspunktet gunstigt, da der var en stigende efterspørgsel

efter højt ratede obligationer med stor likviditet.

Begge emissioner, med løbetider på tre respektive fem år, blev godt modtaget på markederne og fuldttegnet i løbet af et par døgn. Kursen på obligationerne steg i forhold til kursen på obligationer udstedt af andre multilaterale institutioner på kapitalmarkederne. Emissionen havde en bred geografisk udbredelse med 35 procent til Nordamerika, 28 procent til Asien, 22 procent til Europa og resten til Mellemøsten og Afrika.

– Vi er meget tilfredse med emissionerne, da de øgede interessen hos investorer, som ikke tidligere havde investeret i NIBs

obligationer, siger NIBs chef for lånoptagelse Kari Kukka.

– Da vi kun har foretaget to benchmark-emissioner, kunne vi udnytte rarity value. Vi gennemfører globale benchmark-emissioner så sjældent, at investorerne også af denne grund var interesserede i vore værdipapirer, forklarer Kukka.

Trods vellykkede milliardemissioner foregår størstedelen af NIBs låntagning gennem forskellige MTN-programmer (medium-term note-program). Med et behov for en årlig låntagning på godt 3 milliarder euro er der ikke plads til flere store emissioner. Størrelsen på NIBs MTN-emissioner varierer mellem cirka 10 og 150 millioner euro.

– En del investorer investerer kun i globale emissioner, medens andre er mere interesserede i emissioner i mindre skala, siger Kukka.

Målsætningen for NIBs låntagning er at sikre, at banken hele tiden har tilstrækkelig likviditet såvel til bankens udlånsvirksomhed som til tilbagebetaling af tidligere optagne lån. NIBs finansieringsvirksomhed skal sikre, at man kan imødegå låntagernes efterspørgsel. Kunderne har forskellige ønsker og behov for lånenes valuta, løbetid og renteform.

I sommeren 2003 gennemførte NIB en fireårig obligationsemission på 5 millioner lettiske lats, svarende til cirka 7,7 millioner euro, noteret på Rigas fondsbørs. Samtidig udbetalte NIB et lån i lats til et foretagende, der er aktivt i Letland. Selskabet ønskede at matche sine indtægter i lettiske lats med finansieringsudgifter i samme valuta.

– Vi ser en stigende efterspørgsel efter

»Emissionerne øgede interessen hos investorer, som ikke tidligere havde investeret i NIBs obligationer.«

denne låntype, som reducerer valuta-kurseksponeringen hos låntagerne. Det er en udfordring for os, da der i sådanne tilfælde ofte er tale om kapitalmarkeder, som er under udvikling, fortæller Heide-Ottosen.

Tendensen går ifølge Heide-Ottosen mod en fortsat åbning af kapitalmarkederne for eksempel i de baltiske lande og flere lande i Asien. En del af disse har hidtil været relativt lukkede og ikke lige så udviklede som traditionelle kapitalmarkeder.

Efter nogle turbulente år på kapitalmarkederne er der ifølge Heide-Ottosen et stigende behov hos investorerne for at diversificere porteføljerne. Investorerne

stræber efter en sund spredning mellem forskellige markeds- og kreditrisici.

– NIB forsøger at tilpasse sine emissioner til investorernes ændrede behov. Vi er og vil være kendt som en innovativ og fleksibel bank, der hurtigt kan reagere på ændrede markedskrav. Samtidig vil vi opnå en acceptabel pris på de lån, som vi optager på markederne, hvilket, jeg synes, er lykkedes for os. Det er vigtigt, at vore obligationer bliver købt til priser, der svarer til priserne hos de andre multilaterale institutioner med AAA-kreditværdighed, som vi sammenligner os med, siger Heide-Ottosen.

I de første otte måneder af 2003 har NIB foretaget i alt 74 transaktioner i 11

forskellige valutaer sammenlignet med 83 transaktioner fordelt på 12 forskellige valutaer i 2002. NIBs udestående låntagning pr. 31. august 2003 var 14 236 millioner euro sammenlignet med 13 150 millioner euro ved udgangen af 2002.

Siden NIB indledte sin virksomhed i 1976, har banken gennemført mere end 800 transaktioner i 33 forskellige valutaer på kapitalmarkeder i forskellige dele af verden. NIB har haft den bedst mulige rating, AAA/Aaa hos de førende kreditvurderingsinstitutioner Standard & Poor's og Moody's, siden den første kreditvurdering blev foretaget i 1982. ■

Marius Unsikbyå

De ansvarlige for bankens finansieringsvirksomhed er tilfredse med emissionerne, som fik en meget fin modtagelse på markedet. Fra venstre: Jens Hellerup, Funding Officer, Kari Kukka, chef for lånoptagelse, og Bo Heide-Ottosen, viceadministrerende direktør og chef for finansafdelingen.

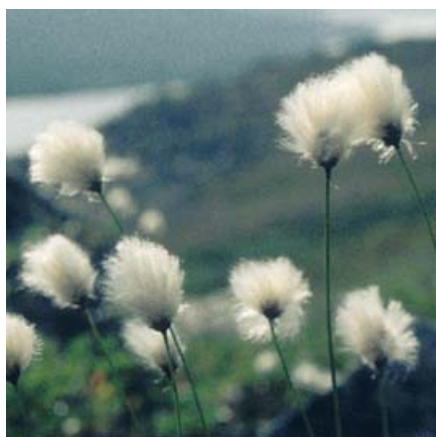

SKØNHED I EN KARRIG NATUR

Billederne på disse sider er taget af den finske grænsevagt Kari Autto. I flere årtier har han vandret i grænseområderne mellem Finland, Norge og Sverige og fotograferet fjeldblomster, som trods ekstreme vækstbetingelser er så smukke.

– De her små skønheder har altid stået mit hjerte nær. Det er utroligt, at de kan vokse i så barske omgivelser, siger fotografen.

OFFENTLIGT-PRIVAT SAMARBEJDE I NORGE

Ny vej færdig på rekordtid

Op mod 400 personer kommer til at arbejde samtidigt på vejbyggeriet, som her besigtiges af Orkdalsvegens informator Ann Judith Tinmannsvik og leder Ketil Sand.

I forbindelse med et vejbyggeri i Norge prøver man for første gang en ny finansieringsform. Udgifterne bliver lavere og byggetiden kortere.

Den nye finansieringsform kaldes offentligt-privat samarbejde, fra engelsk *public private partnership*, PPP, og indebærer, at den offentlige sektor indhenter tilbud fra private leverandører, i dette tilfælde på finansiering, byggeri, drift og vedligeholdelse af 22 km vej i Midt Norge.

Laing Roads Ltd og Skanska BOT AB ejer projektselskabet Orkdalsvegen AS, som er etableret for gennemførelse af projektet. Laing er en stor aktør inden for offentligt-privat samarbejde i Storbritannien og deltager i projektet som investor

og rådgiver. Skanska bygger vejen og vil også være ansvarlig for drift og vedligeholdelse, når vejen er færdig. Skanska BOT deltager som investor og vil på den måde få større kendskab til og erfaring med PPP-projekter. I den nærmeste fremtid vil yderligere to vejbyggerier blive gennemført i Norge efter PPP-modellen.

Ketil Sand, der som chef for Orkdalsvegen AS leder det daglige arbejde på vejbyggeriet, siger, at man sparer både tid og penge ved at lade en privat leverandør lede og tage ansvaret for hele projektet.

– Skanska, som har frie hænder til at gennemføre sine egne løsninger, er ansvarlig for, at vejen bliver færdig i overensstemmelse med aftalte tids- og udgifts-

rammer. I et stort projekt som dette kan man udnytte ressourcerne bedre, og projektet bliver mere omkostningseffektivt, siger Sand.

Vejbyggeriet blev påbegyndt i april 2003, og man forventer, at vejen er færdig om 2,5 år. Ifølge Sand ville det have taget dobbelt så lang tid at bygge vejen på den traditionelle måde inden for den offentlige sektor. En af årsagerne hertil er, at vejbyggeriet i så fald ville være afhængigt af stortingets årlige bevillinger, og da må man bygge, efterhånden som projektet får penge.

– Med en bemanning på cirka 250 personer arbejder vi nu parallelt 15 til 20 ste-

Vejbyggeriet vil tage cirka to og et halvt år.

DEN NYE VEJ

- Del af Europavej 39.
- Mellem Øysand og Thamshavn, 22 km.
- Syv tunneller, den længste på 3,3 km. I alt vil omtrent halvdelen af vejen gå gennem tunneller.
- Fire broer.
- Vejstrækningen 2,4 km kortere, køretiden ca. 6 minutter mindre.

der. Efterhånden som projektet skrider frem, vil op mod 400 personer komme til at arbejde samtidigt på vejbyggeriet, fortæller Sand.

Projektets samlede udgifter beløber sig til godt 1,5 milliarder norske kroner, cirka 180 millioner euro. Mens byggeriet pågår, finansieres det dels med projektselskabets egenkapital og dels med kortfristede lån. Et offentligt ejet selskab opkræver allerede nu vejafgifter af bilisterne på den eksisterende vej, og man regner med at fortsætte med det i cirka 15 år på den nye vej. Når den nye vej er færdig og i brug, betaler staten et på forhånd fastlagt, løbende beløb til projektselskabet for udnyttelse af vejen.

– Vi er altså ikke afhængige af vejens trafikunderlag, konstaterer Sand.

NIB og Orkdalsvegen AS har truffet aftale om et langfristet lån, som er en del af projektets langfristede finansiering.

– **Lånet fra NIB** bliver udbetalt, når vejen tages i brug, og det vil blive anvendt til at konvertere dele af byggelånet til langfristet finansiering, fortæller NIBs vicerejionschef for Norge, Eirik Brekke. Lånet på 300 millioner norske kroner, cirka 40 millioner euro, har efter udbetalingen en løbetid på cirka 25 år.

Om 25 år overgår ansvaret for vejen og dens vedligeholdelse til det norske vejvæsen. Indtil da er Orkdalsvegen AS ansvarlig for, at vejen er fremkommelig samt sikker og komfortabel at køre på.

– Det er vor opgave at vise, at PPP fungerer. Nogle sikre konklusioner kan vi endnu ikke drage, men vi håber, at det bliver en succes med tanke på tid, gennemførelse og udgifter, siger Sand. ■

Rensningsanlæg færdiggøres med fælles ressourcer

I Skt. Petersborg er arbejdet med at færdiggøre byens sydvestlige spildevandsrensningsanlæg i fuld gang. De finansielle forhandlinger mellem parterne er afsluttet og byggeriet påbegyndt. Projektet forløber planmæssigt, og målet er at tage rensningsanlægget i brug i 2005.

Før 1979 havde man ingen rensningsanlæg i Skt. Petersborg, spildevandet løb direkte ud i vandløbene. I dag ser det meget lysere ud. Der er allerede taget flere spildevandsrensningsanlæg i brug, blandt andet i byens centrale og nordlige dele. Det sydvestlige rensningsanlæg bliver et vigtigt komplement, da byens rensningskapacitet ikke er

tilstrækkelig i dag. For øjeblikket løber spildevandet fra omkring en million indbyggere urensset ud i Den Finske Bugt og påvirker vandkvaliteten i hele Østersøen. Når projektet er færdigt, vil rensningsanlægget kunne behandle 330 000 kubikmeter spildevand pr. døgn. Da stiger rensningsgraden fra 75 til 87 procent. Anlægget

dækker et areal på 50 hektar, og arbejdsstyrken på byggepladsen er, når den er størst, på 500 personer.

Det har været meget tiltrængt at få gang i projektet. I den sydvestlige del af byen bliver spildevand fra mere end 700 000 indbyggere tilsluttet rensningsanlægget. Investeringen reducerer udledningen af både urensset og forurenset spildevand til Den Finske Bugt og Østersøen betragteligt. Når det nye rensningsanlæg bliver taget i brug, vil nedbringelsen af frem for alt iltforbrugende stoffer (BOD5) samt kvælstof og fosfor blive betydelig, og rensningen vil da opfylde de krav, som HELCOM og EU stiller.

Byggeriet af Skt. Petersborgs sydvestlige spildevandsrensningsanlæg blev påbegyndt i 1980'erne under sovjettiden, men i 1990'erne blev arbejdet afbrudt af mangel på penge, da havde man bygget cirka en femtedel af rensningsanlæggets betonkonstruktioner. Nu kan man udnytte en stor del af disse gamle konstruktioner og bassiner og få dem bygget færdig. Projektet omfatter ud over rensningsanlægget et slamforbrændingsanlæg og tilslutning til byens kloaknet.

NIB har siden år 2000 været ansvarlig for struktureringen af finansieringsforslaget. Projektet blev med fælleseuropæiske kræfter gennemført som et Public Private Partnership (PPP) mellem nordiske entreprenører, internationale finansinstitutioner, bidragsydere og lokale myndigheder.

Byggeriet er i gang igen. Arbejdet blev genoptaget i marts 2003, og rensningsanlægget skal stå færdigt i 2005.

Finansieringsmodellen er skræddersyet til russiske forhold.

PPP-modellen betyder i praksis, at projektselskabet Nordvod, som ejes af entreprenørfirmaerne YIT, Skanska og NCC, sammen med Det Nordiske Miljøfinansieringsselskab, NEFCO, og Skt. Petersborgs vandværk, Vodokanal, vil være ansvarlig for projektets implementering i samarbejde med de lokale myndigheder. I henhold til entrepriseaftalen er SWTP Construction Oy ansvarlig for selve byggeriet af rensningsanlægget.

Et separat selskab, der har samme ejere som Nordvod, skal stå for driften af det færdige anlæg. Man vil på denne måde sikre en effektiv drift af rensningsanlægget. Selskabet er ansvarlig for anlæggets drift i 12 år, det vil sige, indtil lånene er tilbagebetalt.

Projektet indgår i investeringsprogrammet for Den Nordlige Dimensions Miljøpartnerskab (NDEP). Projektomkostningerne finansieres med egenkapital, lån, bistand samt lokale midler. Flere interna-

tionale finansinstitutioner deltager i finansieringsstrukturen. NIB yder et langfristet lån på 45 millioner euro. Ud over lånet fra NIB finansieres projektet med lån fra Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling, Finnfund og Swedfund, med aktiekapital og efterstillede (subordinerede) lån fra NEFCO, nordisk bilateral bistand først og fremmest fra Finland og Sverige (SIDA) samt bistand fra EU via TACIS og fra NDEP-fonden. Skt. Petersborg Kommune og Vodokanal har også ydet betydelig finansiel støtte. Man forventer desuden, at Den Europæiske Investeringsbank vil deltage i finansieringen.

Den Russiske Føderation og Skt. Petersborg Kommune har udtrykt stor politisk støtte for projektet. Også fra internationalt hold har støtten været mærkbar. Projektet er et godt eksempel på, hvordan man ved at samordne nordiske og internationale finansielle ressourcer med lokale samarbejdspartnere kan skabe forudsætninger for at forbedre Østersøens miljø. ■

PRIS FOR FINANSIERINGS-STRUKTUR

Projektet for renovering af det sydvestlige rensningsanlæg i Skt. Petersborg er blevet tildelt prisen Municipal Investment Award for Environmental Development for sin finansieringsløsning. NIB er lead bank (ansvarlig bank) for projektets finansiering.

– Det er et stort offentligt-privat samarbejdsprojekt, der i fremtiden kan stå som model for andre lignende projekter, siger Oddvar Sten Rønsen, der er NIBs ansvarlige for projektet.

Projektet er det længst fremskredne inden for investeringsprogrammet for Den Nordlige Dimensions Miljøpartnerskab (NDEP). Projektstrukturen er unik, hedder det i prismotiveringen. Prisen blev uddelt af Project Finance Magazine, som Euromoney Institutional Investor udgiver. Project Finance Magazine er verdens førende tidsskrift for projektf finansiering. ■

NIBs bestyrelse besøgte i forbindelse med sit møde i juni i Skt. Petersborg det sydvestlige spildevandsrensningsanlæg.

Mere end blot et kraftværk

Kraftværket Hitaveita Suðurnesja i det sydvestlige Island blev etableret i 1974 for at udnytte den geotermiske energi i området og forsyne de nærliggende kommuner med fjernvarme. I dag anvendes den geotermiske energi ikke bare til opvarmning. Den er også en vigtig drivkraft for det lokale erhvervsliv.

Det, som adskiller Hitaveita Suðurnesja fra de andre geotermiske kraftværker i Island, er, at det geotermiske vand ikke kan anvendes direkte til opvarmning på grund af et højt indhold af mineraler, som hurtigt sætter sig i rør og andet udstyr og gør det uanvendeligt. Man har udviklet en metode til at holde det geotermiske vand kogende, hvorefter man udnytter dampen som energikilde. Dette giver kraftværket mulighed for at forsyne de fem omkringliggende kommuner ikke blot med fjernvarme, men også med el, varmt vand og ferskvand.

– Vi får vore indtægter fra otte forskellige enheder, der danner en ”ressourcepark” med den geotermiske energi som fællesnævner. Denne vedvarende naturressource støtter vore bestræbelser mod en bæredygtig udvikling, siger Hitaveita Suðurnesjas viceadm. dir. Albert Albertsson.

En af indtægtskilderne er friluftsbadet Den Blå Lagune, et naturskabt bassin fyldt med geotermisk vand. Det indbydende syn af blåt, dampende vand har i årenes løb lokket flere og flere besøgende til. Det første badehus blev bygget i 1986, og siden har man målbevidst arbejdet for at gøre stedet stadig mere attraktivt og sikkert for de badende. I dag kan man præsentere et nyt moderne friluftsbad med faciliteter som sauna, restaurant m.m. Området er Islands største turistattraktion med mere end 300 000 besøgende om året.

Det er ikke alene varmt og skønt at bade i det blå vand. Sammensætningen af mineraler, først og fremmest kisel, salt og alger

Den Blå Lagune er Islands største turistattraktion med mere end 300 000 besøgende om året. I folkemunde hedder det, at man bliver en dag yngre, for hver dukkert man tager i lagunen.

er unik, og man har blandt andet kunnet påvise en positiv virkning på immunforsvaret. I folkemunde hedder det, at man bliver en dag yngre, for hver dukkert man tager i lagunen. Frem for alt er psoriasispatienters symptomer blevet lindret betydeligt takket være vandets lægende egenskaber. Personalet på kraftværket forsker kontinuerligt i vandets sammensætning og indvirkning på mennesket.

– Vi har for nylig kunnet lancere vore egne kosmetiske præparater samt hudplejeprodukter i medicinsk øjemed, forklarer Albertsson. Alle produkter er baseret på de unikke bestanddele, som vandet i Den Blå Lagune består af.

Ud over de energiproducerende enheder

og Den Blå Lagune satser Hitaveita Suðurnesja meget på forskning og udvikling af geotermisk energi. Denne vedvarende naturressource er en attraktiv energiform set ud fra såvel en økonomisk som økologisk synsvinkel, og efterspørgslen synes at stige.

– Med de kommende års store energiinvesteringer i Island ser vi frem til yderligere vækst i selskabet, siger Albertsson. Det er positivt, at den geotermiske energi i stadig større omfang også kan anvendes i den industrielle sektor, fortsætter han.

Hitaveita Suðurnesja er det eneste kraftværk af sin art i Island og det tredje største, hvad angår energiproduktion. NIB er selskabets største långiver. ■

Foranstaltninger mod miljøgifte i Rusland

Det Nordiske Miljøfinansieringsselskab, NEFCO, er med i finansieringen af det første anlæg, som skal destruere PCB-miljøgifte fra det nordvestlige Rusland. Anlægget vil blive bygget i nærheden af Skt. Petersborg og skal stå færdigt i 2005. Det russiske virksomhedskonsortium EnergoChemtech er blevet udset til at løse opgaven i samarbejde med det danske konsulentfirma COWI.

– Takket være anlægget kan man årligt destruere ca. 250 ton PCB fra gamle trans-

formatorer. Først bliver transformatorerne tømt for PCB og derefter renses, således at de kan genvindes. Til sidst bliver selve PCB-olien destrueret, fortæller Magnus Rystedt, som er NEFCOs ansvarlige for de russiske projekter.

Det her er den første milepæl i et projekt, som blev initieret 2001 ved et samarbejde mellem NEFCO og det multilaterale PCB-projekt, og som gennemføres inden for rammen af Arktisk Råds handlingsprogram.

I 2002 underskrev Rusland Stockholm-konventionen, som begrænser produktion og anvendelse af persistente organiske miljøgifte, til hvilke PCB hører. Man fremstiller ikke længere PCB i Rusland, og anvendelsen reduceres gradvis.

NEFCO og EnergoChemtech underskrev i juli 2003 en aftale på det finske konsulat i Skt. Petersborg angående etableringen af anlægget. Den norske miljøminister Børge Brende underskrev aftalen på NEFCOs vegne. ■

COWI

En russisk transformator bliver lastet for viderebehandling.

HVAD ER PCB?

Forkortelsen PCB står for polyklorerede bifenyl og er egentlig et fællesnavn for en gruppe svært nedbrydelige organiske forbindelser, som man fandt i miljøet midt i 1960'erne. PCB er på grund af sin isoleringsevne blevet anvendt i elektrisk udstyr som transformatorer og kondensatorer, men er også anvendt som blødgørere i fugemasse og plastik.

PCB er med på FN's liste over de 12 persistente organiske miljøgifte, som man snarest bør eliminere. PCB findes overalt i miljøet og bliver akkumuleret i fødekæden. Hos dyr og mennesker ophobes PCB i fedtvævet, og det kan bl.a. påvirke immunforsvaret, forplantningsevnen og nervesystemet.

AKTUELT I KINA

Lån til sundhedspleje og miljø

Den kinesiske finansminister Xiang Huaicheng besøgte Finland i begyndelsen af 2003. I forbindelse med besøget på NIBs hovedkontor blev der underskrevet to credit lines på i alt 90 millioner US-dollar. Lånene er forbeholdt finansiering af projekter inden for såvel sundhedssektoren som miljøsektoren. Kina har store planer for udviklingen af begge sektorer, først og fremmest i de indre, mere fattige dele af landet.

Der er allerede gennemført flere nye investeringer inden for sundheds- og sygeplejen, først og fremmest i nyt udstyr til hospitalerne. Den statsejede virksomhed Korla Silon Heat Company Ltd er det første selskab, som er bevilget delfinansiering fra miljølåneordningen. Virksomheden skal udskifte sine varmevekslere og dermed forbedre varmforsyningen til indbyggerne i byen Korla i det nordvestlige Kina. Projektet vil få positive indvirkninger på luftkvaliteten i området.

– Vi har samarbejdet med det kinesiske finansministerium siden begyndelsen af 1980'erne, fortæller Søren Kjær Mortensen, NIBs regionschef for Asien. Kina er den internationale afdelings største låntagerland. ■

NIBs administrerende direktør Jón Sigurðsson og Folkerepublikken Kinas finansminister Xiang Huaicheng under besøget i Helsingfors.

Seminar for intermediærer

I september 2003 afholdt NIB et seminar for sine kinesiske intermediærbanker. Hensigten med seminaret var at give NIBs samarbejdspartnere et indblik i bankens udlånsprincipper samt at præsentere NIBs miljøpolicy. En snes deltagere fra blandt andet finansministeriet, Industrial and Commercial Bank of China (ICBC) og China EximBank var til stede. ■

Investeringer i danske slagterier

NIB og Danish Crown har truffet aftale om et langfristet lån på 30 millioner euro til finansiering af selskabets miljøinvesteringer. Danish Crown er Europas største og verdens næststørste svineslagteri. Selskabet skal dels forbedre allerede eksisterende slagterier og dels opføre et nyt, som vil blive taget i brug 2004. På de eksisterende slagterier medfører investe-

ringerne blandt andet lavere el- og vandforbrug, nye rensningsanlæg og mindre støj. Desuden forbedres arbejdsmiljøet med ny teknologi, som letter det hårde fysiske arbejde på slagterierne.

På det nye slagteri, som skal bygges i Horsens, foretager man lignende investeringer både i arbejdsmiljøet og det eksterne miljø. Endvidere fører investeringerne

til ressource- og energibesparelser. Det nye slagteri får en kapacitet på 15 000 slagtede svin pr. dag, hvilket gør det til Europas største.

EU-landene, Japan og USA er Danish Crowns vigtigste eksportmarkeder. Knap 70 procent af salget går til Europa. ■

Infrastruktur og miljø i Baltikum

HAVNE I ESTLAND ISTANDSÆTTES

Det statsejede Tallinna Sadam AS er Estlands største havneselskab og hører trafikmæssigt til blandt de største ved Østersøen. Tallinna Sadam ejer fire havne i Tallinn og omegn. Mere end 70 procent af den fragt, som passerer havnene, er transittrafik, først og fremmest fra Rusland. Passager- og krydstogttrafikken er også en vigtig del af havnens virksomhed. Tallinna Sadam og NIB har truffet aftale om et lån på 40 millioner euro til havneselskabets investeringer i ny infrastruktur i to af selskabets havne, Muuga og Paldiski.

SOCIAL UDVIKLING I TALLINN

Med et lån på 20 millioner euro finansierer NIB Tallinns investeringsprogram for 2003. I programmet indgår investeringer i socialt boligbyggeri, udvikling af uddannelses- og sundhedssektoren, energieffektivisering af offentlige bygninger, vejnettet og andre infrastrukturinvesteringer. Lånet er NIBs første direkte lån uden statsgaranti til en købstad eller kommune i de baltiske lande.

ESTISK MILJØCENTRAL BLIVER NIBS INTERMEDIÆR

Estlands finansministerium har udset den estiske miljøinvesteringscentral KIK til intermediær for NIBs låneramme til den estiske stat. Lånerammen er på 14 millioner euro. Inden for rammen er der allerede truffet aftale om en snes lån, og flere nye miljøprojekter er under forberedelse. De fleste projekter omfatter investeringer i kommunale vandretningsanlæg.

NIB har fungeret som katalysator for overføring af teknisk kunnen fra de nordiske lande til KIK. Det er miljøinvesteringscentralens opgave at sikre, at kvaliteten af offentligt finansierede miljøprojekter bliver tilstrækkelig høj, og at sørge for, at Estland kan gennemføre miljøprojekter i overensstemmelse med EU-aftalerne forud for accessionen. KIK vil desuden få en central rolle i administrationen af kommende EU-projekter i landet.

Hidtil har NIB finansieret 95 kommunale miljøprojekter samt energieffektiviseringsprojekter i 170 administrationsbygninger i Baltikum.

HAVNEINVESTERINGER I KLAIPEDA

Det litauiske statsejede selskab Klaipeda State Seaport Authority (KSSA) investerer med lån fra NIB blandt andet i udbygning af kajerne og opmudring af havneområdet i Klaipeda. Havnen er med et årligt fragtvolumen på mellem 13 og 19 millioner ton blandt de tre største i Baltikum. NIB og KSSA har truffet aftale om et lån på 4,3 millioner euro til havneinvesteringerne. Den litauiske stat står som garant for lånet.

TO LÅN TIL ET LETTISK ELSELSKAB

NIB har truffet aftale om to lån til det statsejede lettiske elseskab SJSC Latve-nergo. Lånene skal finansiere selskabets omfattende investeringer i en forbedring af effektiviteten og konkurrenceevnen, blandt andet ved at gøre eldistributionen mere pålidelig. I maj 2002 blev aftalen om det første lån på 36,5 millioner US-dollar indgået, og i august 2003 underskrev man et nyt lån på 57 millioner US-dollar. Latvenergos langfristede lån fra NIB beløber sig nu til i alt 93,5 millioner US-dollar og gør dermed selskabet til en af NIBs største låntagere i Baltikum. ■

De baltiske lande indbudt til at være med i NIB

Nordisk Råds session i Oslo i oktober blev et historisk møde for NIB. De nordiske og baltiske statsministre mødtes for at drøfte aktuelle spørgsmål og samarbejde. I forbindelse med ministermøderne blev der fremlagt en formel indbydelse til Estland, Letland og Litauen om fuld-værdigt medlemskab af NIB. Hermed er NIB den første nordiske institution, som de baltiske lande har fået en indbydelse til at blive medlem af. Læs mere under "Den administrerende direktør har ordet" side 2. ■

Michael Risdal (Nordiska ministerrådet/Nordiska rådet 2003)

Nyt lån til Elkem

NIB har indgået aftale med Elkem ASA, en af Norges største industrikoncerner, om et langfristet lån på 40 millioner euro. Lånet skal anvendes til Elkems køb af aktiemajoriteten i den svenske aluminiumsvirksomhed Sapa AB. Elkems vigtigste produkter er aluminium, energi, silici-

ummet, ferrosilicium og karbonprodukter. De senere år er selskabets produktion mere og mere overgået fra bulkprodukter til specialprodukter.

Med købet af Sapa, som er en af Europas største producenter af forædlet aluminium, styrker Elkem sin strategi at

fokusere på specialprodukter. De vigtigste kunder findes inden for aluminium-, støberi-, transport-, bygnings-, emballage-, kemi- og elektronikindustrien.

Efter købet udgør Elkems andel i Sapa godt 70 procent af aktierne. Sapa fortsætter som børsnoteret selskab. ■

Foto: Marius Unsikyllä

Christian
Duncker

Kenneth
Grönholm

Jens
Hellerup

Jaana
Ijas

Jacob
Klingemann

Antti
Koura

Johan
Ljungberg

Linda
Lundqvist

Guðmundur
Ólason

Jouni
Salokivi

Harriet Wingren-
Hägglom

Magnus
Magnusson

NYE STILLINGER

Christian Duncker (FI) er tiltrådt stillingen som budgetchef i afdelingen for bogholderi og budget. Han har også tidligere arbejdet i NIB, men sidst været ansat i Nordea.

Kenneth Grönholm (FI) er udnævnt til underdirektør med ansvar for kredittenheden i den nordiske afdeling.

Jens Hellerup (DK) er udset til Funding Officer i finansafdelingen. Han var tidligere Portfolio Manager.

Jaana Ijas (FI) er ansat som systemspecialist i IT-afdelingen. Hun har sidst været ansat i det finske forsikringselskab Suomi-yhtiöt.

Jacob Klingemann (DK) er ansat som sagsbehandler i den internationale afdeling, region Central- og Østeuropa. Han kommer til at arbejde med projekter inden for rammen af Den Nordlige Dimensions Miljøpartnerskab (NDEP). Han har sidst været ansat i DTU Innovation A/S i Danmark.

Antti Koura (FI) er tiltrådt stillingen som Senior Portfolio Manager i finansafdelingen. Han har sidst været ansat i Europarådets Udviklingsbank og har tidligere arbejdet i Finlands Bank og Inter-American Development Bank.

Johan Ljungberg (SE) er ansat som miljøanalytiker i analyseafdelingen. Han har sidst været ansat i Skanska Teknik Ab i Sverige.

Linda Lundqvist (SE) har fået ansættelse som jurist i den internationale afdeling.

Guðmundur Ólason (IS) er ansat som regionschef for Island i den nordiske afdeling. Han har sidst været ansat i finansministeriet i Island.

Jouni Salokivi (FI) er ansat som udviklingschef i IT-afdelingen. Han har sidst været ansat i det finske Partek Abp.

Harriet Wingren-Hägglom (FI) er udnævnt til chef for låneadministrationen i afdelingen for finansiel administration og planlægning.

Den Nordiske Finansgruppe

Magnus Magnusson (SE) er tiltrådt stillingen som regionschef i NDF. Han har tidligere bl.a. arbejdet i Nordisk Ministerråd i København og har sidst været ansat på UNEP/GRID-Arendals kontor i Stockholm.

Dette er NIB

Den Nordiske Investeringsbank (NIB) finansierer projekter både i og uden for Norden.

NIB er et multilateralt finansieringsinstitut, som ejes af de fem nordiske lande og drives i overensstemmelse med sunde bankmæssige principper. Ejerne udpeger medlemmerne af bankens bestyrelse og

kontrollkomité.

Bankens virksomhed bliver reguleret af en overenskomst mellem de fem nordiske lande samt dertil hørende vedtægter.

NIB tilbyder sine kunder langfristede lån og garantier til konkurrencedygtige, markedsmæssige vilkår.

NIB skaffer midlerne til udlån gennem

lånoptagelse på det internationale kapitalmarked. NIBs obligationer har højest mulige kreditværdighed, AAA/Aaa.

NIB har hovedkontor i Helsingfors samt kontorer i København, Oslo, Reykjavik, Stockholm og Singapore. Banken har pr. 31/12 2003 144 ansatte, som kommer fra alle de nordiske lande. ■

DETTE FINANSIERER NIB

NIB finansierer private og offentlige projekter, som prioriteres højt af de nordiske lande. Investeringer, der fremmer det økonomiske samarbejde inden for Norden, har høj prioritet. NIB yder lån til investeringer, som sikrer energiforsyningen, forbedrer infrastrukturen eller støtter forskning og udvikling. Projekter, som forbedrer miljøet i Norden og Nordens nærområder, har ligeledes høj prioritet.

NIB er med i finansieringen af udefrakommende investeringer, som fremmer beskæftigelsen i Norden.

NIB finansierer forskellige internationale projekter såvel på markederne med vækstmuligheder som inden for OECD-området. Banken yder lån til projekter, som støtter den økonomiske udvikling i Nordens nærområder, samt til investeringer rundt om i verden, hvis disse er af gensidig interesse for modtagerlandet og Norden.

Ud over at yde lån stiller NIB garantier for projekter, som opfylder bankens kriterier.

De projekter, som banken overvejer at finansiere, bliver gjort til genstand for en analyse, hvorved projekternes bæredygtighed og miljøpåvirkninger undersøges. Desuden tager man i stigende grad hensyn til de sociale konsekvenser.

LÅN I NORDEN

Investeringslån

NIB bevilger mellem- og langfristede lån

med en løbetid på mellem 5 og 15 år. Lånene bevilges i forskellige valutaer til fast eller variabel, markedsmæssig rente og beløbsmæssigt op til halvdelen af projektets totale omkostninger.

NIB finansierer projekter inden for:

- produktionsindustrien, bl.a. investeringer i anlæg,
- infrastruktur, investeringer inden for energisektoren, samfærdsel, telekommunikation, vandforsyning og affaldsbehandling,
- miljøområdet, både inden for den private og den offentlige sektor,
- forskning og udvikling,
- grænseoverskridende investeringer, bl.a. virksomhedserhvervelser,
- udenlandske investeringer i Norden.

Regionale lån

Lånene bevilges til nationale regionalpolitiske finansieringsinstitutter for videreudvikling af erhvervslivet i regionalpolitisk prioriterede områder.

LÅN UDEN FOR NORDEN

Det centrale i NIBs internationale udlån er projektinvesteringslån (PIL). Der er tale om langfristede lån – op til 20 år – til projekter på markeder med vækstmuligheder i Asien, Mellemøsten, Central- og Østeuropa, Latinamerika samt Afrika.

Lånene ydes fortrinsvis til låntagerlandets regering eller en offentlig finansinstitution. PIL-lån bevilges også uden statsgaranti, først og fremmest til infrastrukturin-

vesteringer inden for privatsektoren. Lånene bevilges på op til halvdelen af projektets totale omkostninger. PIL-lån kan anvendes til finansiering af alle former for projektomkostninger, inklusive de lokale omkostninger. Lånene ydes til markedsmæssig rente og i den valuta, som kunden ønsker. Hidtil er der ydet PIL-lån til projekter i ca. 40 lande.

NIB yder lån til nordiske virksomheders investeringer – bl.a. joint ventures og virksomhedserhvervelser – inden for OECD-området.

NORDENS NÆROMRÅDE

NIB bidrager til finansieringen af projekter i Baltikum ved at yde investeringslån til nordiske virksomheder, som investerer i de baltiske lande.

Fra 1997 bevilger NIB såkaldte miljøinvesteringslån til Nordens nærområder. Lånene bevilges til offentlige og private miljøprojekter i det nordvestlige Rusland og i Østersø-området. Projekterne skal medvirke til at reducere miljøbelastningen og dermed også de grænseoverskridende forureninger. Projekter, som kan gennemføres i samarbejde med andre finansieringskilder, bliver prioriteret.

Miljøinvesteringslån bevilges på bankmæssige vilkår til stater, myndigheder, institutioner og virksomheder. ■

NIB en vigtig miljøfinansier

Banken kan fremvise et godt resultat for årets otte første måneder trods en generel svag økonomisk aktivitet i euroområdet. Periodens overskud steg med 3,6 % til 100 millioner euro. Den samlede balance udgjorde 17,3 milliarder euro og nettoliquiditeten steg til 3 802 millioner euro.

I perioden udbetalte banken en dividende til sine ejere, de nordiske lande, på 40,3 millioner euro af overskuddet i 2002.

Periodens nye udlån beløb sig til 910 millioner euro. Det udestående lånebeløb udgjorde 10 323 millioner euro pr. 31/8 2003.

Den nye låntagning, optaget i løbet af årets første otte måneder, svarede til 2 759 millioner euro. I foråret optog banken sit andet globale benchmarklån på 1 milliard US-dollar i form af femårs obligationer. Investorerne tog godt imod obligationerne, som blev solgt over hele verden.

Infrastruktur og industriinvesteringer dominerede bankens udlån til Norden. Forarbejdnings- og fødevarerindustrien var størst med flere lån til miljøforbedrende investeringer og virksomhedskøb over grænserne. Andelen af de miljørelaterede

investeringer viser en klar stigning og udgjorde 25 % af udbetalingerne.

Internationalt dominerer bankens lån til infrastrukturinvesteringer først og fremmest inden for energi, transport og telekommunikation. Lån til projekter inden for miljø-, sundheds- og hospitalssektoren steg. Banken har for øjeblikket udestående lån i 32 lande uden for Norden. Lån via finansielle intermediærer udgør en stigende del af bankens internationale virksomhed.

I Baltikum og Polen øgede banken yderligere sit engagement frem for alt inden for energisektoren. Dermed har banken bidraget til en mere sikker energiforsyning og -effektivisering i regionen. I perioden blev der bl.a. truffet aftale om et lån til det statslige lettiske elskab.

Finansiering af miljøinvesteringer er en vigtig del af bankens långivning. I perioden bevilgede banken otte nye miljølån på i alt 135 millioner euro. Af årets hidtil udbetalte lån gik godt 18 % til miljølån. Andelen af miljølån har været stigende i hele perioden, især til Nordens nærområder. Banken har ydet en credit line til en

russisk intermediærbank for finansiering af mindre miljøprojekter i det nordvestlige Rusland. Det er hensigten at allokere lån til bl.a. vandforsyning og spildevandsrensning i en række mindre kommuner i Leningrad Oblast.

Banken spiller en aktiv rolle i Den Nordlige Dimensions Miljøpartnerskab (NDEP), som har til formål at koordinere og effektivisere finansieringen af miljøprojekter med grænseoverskridende effekter inden for den nordlige dimensions område. NDEP har opstillet et investeringsprogram på tolv miljøprojekter, som skal tilrettelægges inden for rammen af miljøpartnerskabet. NIB er ansvarlig for tilrettelæggelse og koordinering af syv ud af de tolv projekter. Desuden har NDEP initialt lagt en plan for atomaffaldsprojekter på Kolahalvøen til en værdi af 500 millioner euro.

Kvaliteten af bankens låneportefølje og finansielle modparter ligger fortsat på et højt og stabilt niveau.

Banken forventer, at den gunstige resultatudvikling fortsætter året ud. ■

Nøgletal (mio. euro)

	1-8/2003	1-8/2002	1-12/2002
Nettorenteindtægter	102	100	150
Overskud	100	97	142
Udbetalte lån	910	937	1 648
Aftalte lån	1 029	1 020	1 807
Lånoptagelse	2 759	1 679	3 320
Overskud/gennemsnitlig egen kapital (%)	9,5	9,9	9,5
	31/8 2003	31/8 2002	31/12 2002
Portefølje (udestående)	10 323	9 929	10 110
Samlet balance	17 303	14 892	15 948
Nettolikviditet	3 802	2 287	2 947
Medarbejdere	147	141	144

Den Nordiske Investeringsbank (NIB) arbejder for at styrke nordisk erhvervsliv ved at finansiere fællesnordiske projekter, et vigtigt område er miljøprojekter i Norden og dets nærområder. Banken yder lån til projekter, som har en positiv indvirkning på Østersøens vandkvalitet, og medvirker på denne måde til, at hav og strand i Norden bliver renere.

Pr. 31/8 2003 udgjorde **NIBs** samlede miljøengagement cirka 1,5 milliarder euro.

NIB ejes af de fem nordiske lande og har sit hovedkontor i Helsingfors.

DEN NORDISKE INVESTERINGSBANK

Fabiansgatan 34, PB 249, FIN-00171 Helsingfors, Finland, telefon +358 9 180 01, e-mail: info@nib.int, www.nib.int